

Besparingskogen

- en framgångssaga

Gun Lidestav

Jubileumsföreläsning

Älvdalen 12 juli 2011

Eva Holmgrens doktorsavhandling

Forest Commons in Boreal Sweden - Aims and Outcomes on Forest Conditions and Rural Development

Acta Universitatis Agriculturae Sueciae
No 2009:96

Finns att ladda ner på <http://pub.epsilon.slu.se/2173/>

En kort-version på svenska finns som **FaktaSkog** på

http://www.slu.se/PageFiles/33707/2010/FaktaSkog_01_2010.pdf

De svenska allmänningsskogarna - besparingsskogarna

- Etablerade 1861-1918
- 33 allmänningsskogar
- 540 000 ha produktiv skogsmark
- Privata, ägs enskilt men brukas gemensamt, professionell förvaltare
- 25 000 delägare

Målsättningen med införandet

- Vara ett instrument för förbättrad skogsskötsel och hög och uthållig virkesproduktion
- Vara ett ekonomiskt stöd till småbrukarna och den lokala ekonomin
- Att stödja landsbygdsutvecklingen och den lokala välfärden

Målen skulle nås genom

- Ett välplanerat skogsbruk baserat på vetenskapliga metoder (trakthyggesbruk), skogsutbildade förvaltare, stora produktionsenheter och myndighetskontroll
- Genom att fungerar som goda föredömen för familjeskogsbruket (det individuellt skötta)
- Skapande av arbetstillfällen
- Förhindra bolagsuppköp
- Stöd till det lokala jord- och skogsbruket
- Stöd till lokala nytta/aktiviteter

“Utvärdering”

- Fem studier där olika aspekter studeras
 - 1) Skogstillstånd och skötsel ur ett virkesproduktionsperspektiv (alla)
 - 2) Allmänningsskogens funktion som “förebild” (TSA)
 - 3) Skogstillståndet ur ett biodiversitetsperspektiv (alla)
 - 4) Avkastningens storlek, användning och lokala delägares nöjdhet (Jokkmokk, TSA, Älvdalen)
 - 5) Skillnader i regelverk och styrning (alla)
- Genom att jämförelse med andra ägarkategorier och mellan regioner

Studie 1; Skogstillstånd, virkesproduktion

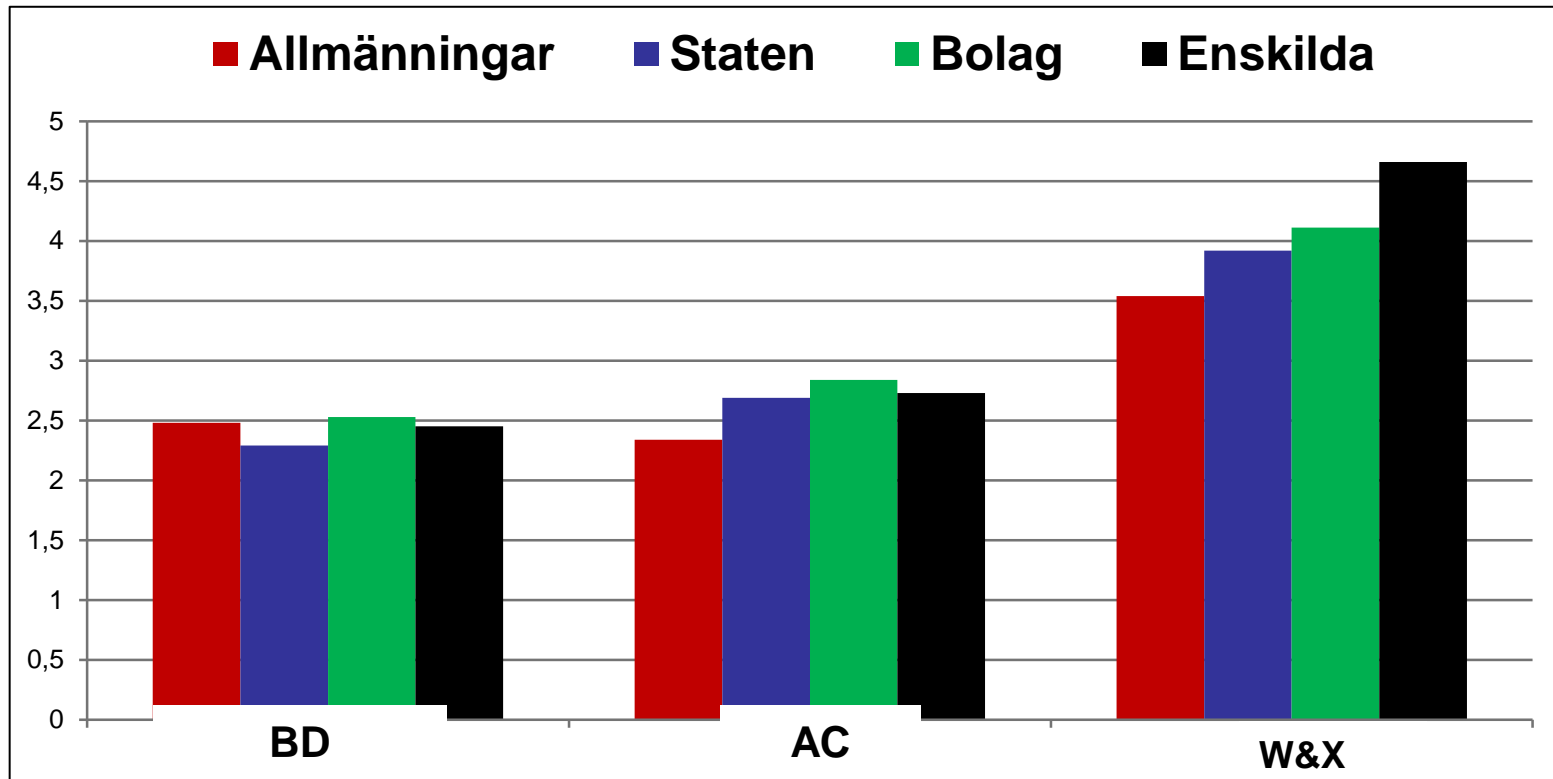
Förutsättningar

- Beståndstyp, bonitet, avstånd till väg, fjällnära skog (Rikstax-data)

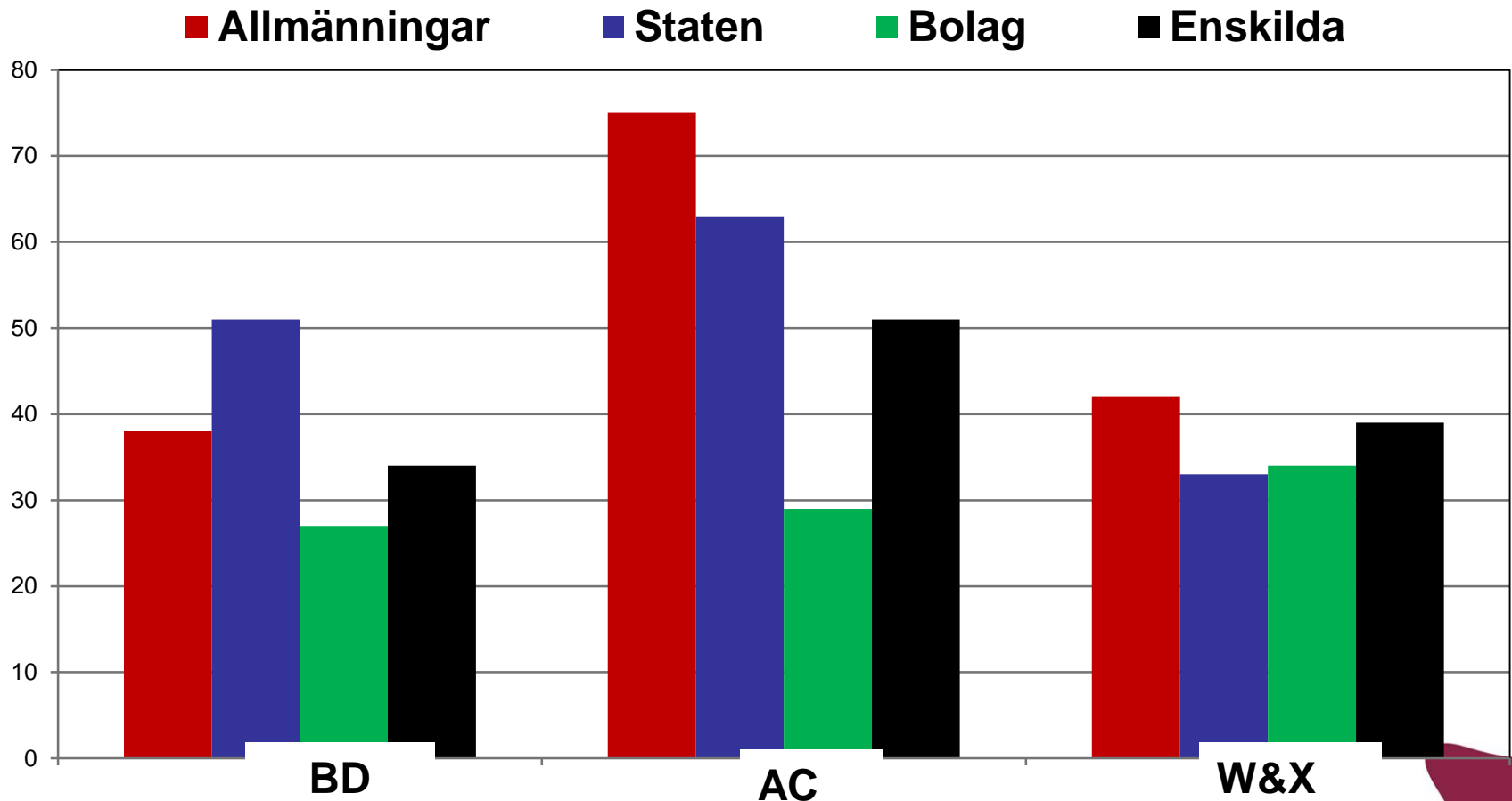
Skötsel

- Ålderklass/huggningsklassfördelning
- Virkesförråd/ha fördelat på ÅKI
- Avverkningsnivåer

Virkesproduktion; SI m³sk/ha, år

Andel slutavverkningsmogen skog, %

2011-08-03

Årlig avverkning/årlig tillväxt

	<u>1980-1993</u>	<u>1998-2002</u>
BD	65%	45%
AC	42%	36%
W&X	78%	83%

Studie 2; Förebild?

Avverkning & omsättning, jämföra delägare resp icke-delägare i Storuman

- Deklarationsdata (SCB)
- Uppgifter om utdelning från TSA
- Skattningar av avverkningens volymer baserat på uppgifter från SVS

Studie 2; Resultat

Virkesförråd, avverkad volym år 2000 på privat skogsmark i Storuman.

	SI (m ³ sk/ha/år)	Virkes- förråd (m ³ sk/h a)	Produktiv skogsmark (ha)	Avverkad volym, totalt * (m ³ sk)	Avverkad volym, (m ³ sk/ha)
Ej delägare	2.7	66	65 000	118 603	1.83
Delägare	2.5	67	41 600	22 088	0.53
TSA	2.5	58	38 400	21 000	0.55

* Antagande; Slutavverkning 86,1%, Gallring 10,0%, Övrig avverkning 3,9%

Studie 2; Resultat - Omsättning år 2000 enl NE-bilagan

Delägare

191 kr/ha exkl utdelning från TSA

+ 23 kr i utdelning från TSA

= 214 kr/ ha inkl uttdelning från TSA

Icke-delägare

483 Kr/ha

Studie 2; Resultat

- ❑ Allmänningssdelägarna har lägre skoglig aktivitet och omsättning än icke delägare -> lägre bidrag till den lokala ekonomin
- ❑ Aktiviteten bland delägarna ~ som TSA
- ❑ TSA - en förebild?

Studie 3; Biodiversitet

□ Miljöindikatorer

- Andel skog med stor lövandel (>25%)
- Andel skog äldre än 80 år med stor lövandel (<25%)
- Volym död ved per ha
- Andel skog äldre än 140 år

□ Resultat visade inga klara skillnader mellan allmänningsskog och övriga ägarkategorier

Studie 4: utdelning & nöjdhet

- Tre allmänningsskogar
- Enkätundersökning till ca 860 lokalt boende delägare om deras syn på allmänningsskogen och dess bidrag till bygden
- Genomgång av utdelningen under de sista 50 åren och vad den använts till

Basfakta

	Älvdalen	Jokkmokk	TSA
Bildad, år	1885	1889	1918
Produktiv skogskark, ha	54 000	61 120	38 400
Antal delägare (2008)	1857	896	1300
- Varav åbor (2008)	824	454	622
Andel som ägs av			
-privata skogsägare (%)	71	45	96
-åboende privata skogsägare (%)	42	29	61
Antal tillhörande fastigheter	1511	534	540
Antal skogsägare per fastighet	1,23	1,68	2,41
Areal per delägare (ha)	29	114	30
Medelbonitet (m ³ sk/ha/y)	3.8	2.5	2.5 ^f

Uttdelning från allmänningsskogen 1958 -2007, milj kr

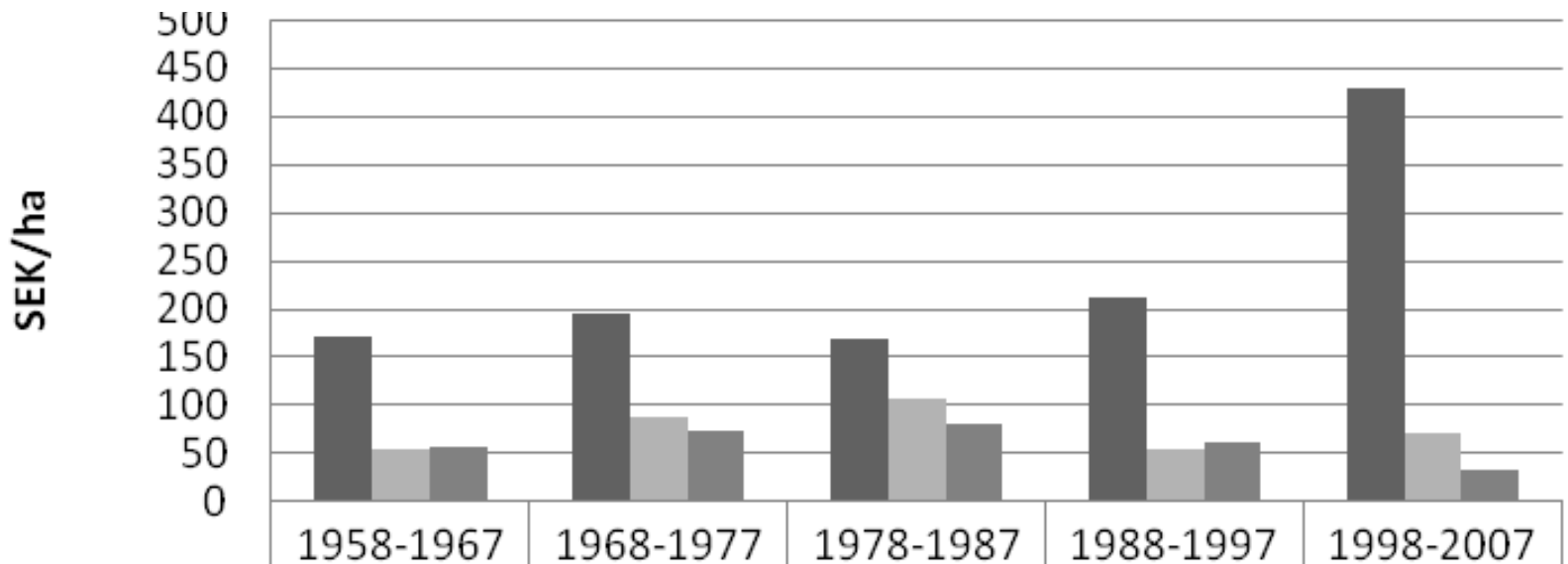
	<u>Älvdalen</u>	<u>Jokkmokk</u>	<u>TSA</u>
Gemensam nytta	352	-	-
Jordbruk	73	38	-
Skogsbruk	190	85	-
Kontantutdelning	-	76	118
Övrigt	-	29	-
Totalt	615	228	118

Delägarnas uppfattning om vad Allmänningsskogen bidrar med

	<u>Älvdalen</u>	<u>Jokkmokk</u>	<u>TSA</u>
Bidrar till lokal ekonomi	69%	58%	42%
Tar ansvar för			
- miljö ock kultur värden	41%	20%	15%
- lokalt välfärd	40 %	28%	15%
Vägar	93%	48%	33%
Sysselsättning	69%	61%	40%
Tradition	69%	61%	40%
Ingenting	1%	7%	12%

Studie 4 Resultat

Genomsnittlig årlig utdelning till delägarna

	1958-1967	1968-1977	1978-1987	1988-1997	1998-2007
■ Älvdalen	172	196	169	211	430
■ Jokkmokk	54	87	108	54	70
■ TSA	57	73	81	62	34

Andel delägare som helt instämmer i följande påståenden

Min "allmänning" bidrar till en positiv utveckling i kommunen

Älvdalen; 82% Jokkmokk; 44% TSA 25%

Min "allmänning" bidrar till mitt välbefinnande

Älvdalen; 70% Jokkmokk; 45% TSA 18%

Jag är mycket nöjd med att vara delägare

Älvdalen; 85% Jokkmokk; 85% TSA 49%

Delägares deltagande och användning

	ÄLVDALEN	JOKKMOKK	TSA
Förtroendevald	4%	6%	5%
Går på möten	38%	46%	18%
Deltar på skogsdagar och exkursioner	33%	22%	9%
Anställd	7%	3%	3%
Jakt	38%	56%	44%
Fiske & friluftsliv	69%	72%	47%
Stipendier e dyl	63%	82%	1%
Kontantutdelning	4%	69%	81%
Brännved	8%	7%	15%
Indirekt stöd till föreningslivet	43%	10%	1%
Indirekt stöd till väghållning, skolor, möteslokaler, sportanläggningar o dyl	65%	23%	3%
Inget	1%	3%	1%
Vet ej	5%	3%	1%

Delägarnas upplevda nytta

	ÄLVDALEN	JOKKMOKK	TSA
Bättre skogsvård/skogsbruk	31%	22%	38%
Inkomster	15%	32%	40%
Stöd till egna skogsbruket	67%	79%	4%
Brännved	8%	13%	13%
Jakt, fiske, rekreation	64%	81%	61%
Vägar	90%	45%	32%
Biodiversitet	30%	20%	8%
Kulturminnesvård	31%	11%	1%
Lokan nytta för föreningar, skola och vägar	77%	35%	5%
Ökar känslan för hembygden	41%	28%	11%
Skötsle av den egna skogen utan att jag själv behöver engagera mig	29%	14%	39%
Lokala arbetstillfällen	68%	36%	39%
Lokal utveckling tack vare investeringar	80%	41%	12%
Inga fördelar	1%	2%	4%

2011-08-03

Studie 5- Styrning

- Jämför de institutionella ramverken som reglerat/styrt allmänningsskogarna
- De svenska allmänningsskogarna relativt hårt styrda uppifrån
- Minst strikta regler i Dalarna och hårdast i Västerbotten

Övergripande slutsats

- Delägarna är generellt sett nöjda för egen del och m a p bidraget till lokal utveckling
- Stora regionala skillnader i hur de svenska allmänningsskogarna har motsvarat de av staten uppsatta målen
- Skillnader kan kopplas till hur de blivit styrda och den miljö de blivit etablerade

Tack för er uppmärksamhet !

2011-08-03